

УДК 781.42-047.44:[78.036.9+784.4](045)

DOI <https://doi.org/10.34142/27091805.2026.7.01.08>**Онищенко Катерина**

кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри музичного мистецтва Комунального закладу вищої освіти «Академія культури і мистецтв» Закарпатської обласної ради

Ужгород, Україна

email: musictheory857@gmail.com

Шабанова Тетяна

викладач-методист Ужгородського музичного фахового коледжу імені Д.Є.Задора

Ужгород, Україна

email: musictheory857@gmail.com

Onyshchenko Kateryna

Candidate of Art Studies, Associate Professor of the Department of Musical Art of the Communal Institution of Higher Education «Academy of Culture and Arts» of the Transcarpathian Regional Council, Uzhhorod, Ukraine

email: musictheory857@gmail.com

Shabanova Tetiana

Teacher-methodologist of the Uzhhorod D.Zador Musical Professional College Uzhhorod, Ukraine

email: musictheory857@gmail.com

ПОЛІФОНІЯ У ДЖАЗОВІЙ ТА ЕСТРАДНІЙ МУЗИЦІ: АСПЕКТИ АНАЛІЗУ

У статті розглядаються основні аспекти аналізу поліфонії у джазовій та естрадній музиці з позицій інтеграції поліфонічних прийомів у формування тенденцій сучасних музичних напрямів.

Мета статті – напрацювання основних аспектів та перспектив аналізу поліфонії у джазовій та естрадній музиці як музикознавчого та освітнього процесу.

Методи та методологія. У дослідженні використано такі методи: аналітичний для встановлення зв'язків між компонентами музичних творів; компаративний для співставлення творів різних стилів і жанрів; історико-діалектичний для встановлення взаємозв'язків між музичними та позамузичними чинниками формування музичного твору.

Наукова значимість статті полягає в обґрунтуванні важливості включення аналізу поліфонічних прийомів у джазовій та естрадній музиці до музикознавчого та музично-освітнього дискурсу.

Результати. З'ясовано, що вивчення поліфонії у сучасному мистецтві виходить далеко за межі музикознавства і має міждисциплінарну природу. Показано, що аналіз поліфонічних компонентів у творах естрадного та джазового напрямів має широкий загальнокультурний та ідейно-естетичний контекст. Встановлено, що включення до освітніх компонентів аналітичних завдань, які містять розбір поліфонічних прийомів в естрадно-джазових творах дасть можливість здобувачам освіти навчитися аналізувати не лише суто музичний матеріал, а й зв'язок позамузичних чинників з музичними засобами.

Висновки. Вивчення поліфонії поза академічною композиторською традицією є необхідним, оскільки процес взаємного збагачення двох сфер музичної творчості – академічної і популярної – перебуває у постійному розвитку, у тому числі і в Україні. У музично-освітньому руслі актуальним є збагачення навчальних курсів з музично-теоретичних дисциплін не лише в практичному аспекті, а і в теоретико-аналітичному. Це сприятиме розвитку аналітичного мислення у здобувачів освіти через вміння використовувати широкий спектр міждисциплінарної комунікації, що є однією з важливих професійних компетенцій музиканта.

Ключові слова: поліфонія, джаз, рок-музика, поп-музика, музикознавчий аналіз.

POLYPHONY IN JAZZ AND POP MUSIC: ASPECTS OF ANALYSIS

Object. The article considers the main aspects of the analysis of polyphony in jazz and pop music from the perspective of integrating polyphonic techniques in the formation of trends in modern musical directions. The purpose of the article is to develop the main aspects and prospects of polyphony in jazz and pop music as a musicological and educational process.

Methods & methodology. The following methods were used in the study: analytical to establish connections between the components of musical works; comparative to compare works of different styles and genres; historical-dialectical to establish relationships between musical and non-musical factors for the formation of a musical work.

Scientific novelty of the article lies in substantiating the importance of including the analysis of polyphonic techniques in jazz and pop music in the musicological and music-educational discourse.

Results. It was found that the study of polyphony in contemporary art goes far beyond musicology and has an interdisciplinary nature. It was shown that the analysis of polyphonic components in pop and jazz works has a broad general cultural and ideological and aesthetic context. It was established that the inclusion of analytical tasks in educational components that create an analysis of polyphonic techniques in pop and jazz works allows students to learn to analyze not only purely musical material, but also the connection between non-musical performers and musical means.

Conclusions. The study of polyphony outside the academic compositional tradition is necessary, since the process of joint enrichment of two spheres of musical creativity - academic and popular - is in constant development, including in Ukraine. In the music-educational direction, the enrichment of educational courses in music-theoretical disciplines is relevant not only in the practical aspect, but also in the theoretical-analytical aspect. This will contribute to the development of analytical thinking in students through the ability to use a wide range of interdisciplinary communication, which is one of the important professional competencies of a musician.

Keywords: polyphony, jazz, rock music, pop music, musicological analysis.

Постановка проблеми та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. Поліфонія як одна з найвагоміших складових музичного мистецтва була і є об'єктом активного дослідження музичної науки. Вивчаються форми, жанри, використання поліфонії в контексті сучасних композиторських технік. Постійно відбувається активне вдосконалення відповідного навчального курсу як компоненту вищої музичної освіти. Крім того, поняття поліфонічності мислення виходить за межі чисто музикологічного дискурсу і набуває більш широкого значення, характеризуючи процеси в інших видах мистецтв, у жанрових та стильових класифікаціях. Проте застосування поліфонії у «неакадемічній» музичній творчості на даний момент лишається поза увагою музичної науки.

Аналіз основних досліджень і публіка-

цій. Дослідження поліфонії, особливо у музиці ХХ-ХХІ століття в музиці не обмежуються аналізом лише музичних втілень. Це завжди спроба вийти за межі конструктивного виміру і продемонструвати погляд з позиції мислення, світогляду, естетичних установок. Так, К. Іщенко в статті «До проблеми «поліфонізації свідомості» в контексті естетики конструктивізму» зазначає, що «поліфонізація свідомості» знайшла відображення в усіх сферах мистецтва початку ХХ століття» (Іщенко, 2021, с. 232).

Водночас Л. Циганюк та С. Качуринець у своїй статті узагальнюють сутність, еволюцію та значення категорії «поліфонія» у міждисциплінарному вимірі сучасної науки та культури. Дослідники наголошують, що у ХХ-ХХІ століттях поліфонія вийшла за межі суто музикознавчого терміна. Вона перетворилася на універсальний метод художнього пізнання й відображення

дійсності у філософії, культурології, текстології (сміслової багатозначності, карнавалізація мовлення), хореографії (хореографічний канон, «хореографічна fuga»), кіно («поліфонічний нарратив»). Автори роблять висновок, що сучасне художнє мислення епохи глобалізації загалом є поліфонічним (Циганюк, Качуринець, 2024).

В наукових статтях поліфонія використовується як систематизуючий, класифікаційний метод, як наприклад у дослідженні П. Хайдера та Д. Лі. Автори аналізують, за якими критеріями музичні субжанри семи ключових музичних напрямів (класична музика, фольк, реггі, кантрі, блюз, електронна музика, джаз) відділяються від своїх основних жанрів та між собою. Дослідження доводить, що класифікація музики є «поліфонічною» (багатовимірною). Розподіл субжанрів частіше базується на внутрішніх характеристиках самої музики, проте важливу роль відіграють і зовнішні чинники — походження та історичний період. Багато субжанрів визначаються через поєднання ознак інших стилів, утворюючи складні зв'язки між жанрами, жанрову поліфонію (Hider, P., & Lee, D. 2026).

Поліфонія як спосіб мислення професійного музиканта розглядається і в контексті музичної педагогіки. Так, в статті «Поліфонічна форма музики ХХ століття як тип письма та спосіб мислення» Ч. Сіньюй досліджується еволюція багатоголосся з погляду не лише композиторської техніки, а як фундаментальної основи для розвитку професійного музичного мислення. Багатоголосся визначається найвищим рівнем музичної організації, яке відображає здатність митця та майбутнього вчителя музики досягти художній образ багатовимірною (Сіньюй, 2019).

Оскільки у даній статті розглядається поліфонія у джазовій та естрадній музиці та її аналіз у тому числі у педагогічному аспекті, то для формування контекстного поля проблеми необхідне залучення відповідної педагогічної літератури. Американський викладач і дослідник Н. Хігдон наголошує: «Щоб просунути наші методи навчання вперед, нам не потрібно винаходити велосипед, нам просто потрібно йти шляхом, який вже проклали для нас новатори минулого. У певному сенсі цей метод навчання основам через джаз та популярну музику не є новим, це просто продовження інновацій,

які були до нього» (Higdon, 2022, с. 11) Аспекти залучення джазової музики до підготовки музикантів досліджує у своїй статті В. Тормахова (Тормахова, 2023).

Важливі акценти містяться в дослідженнях музикантів-практиків – композиторів, виконавців. Так, у статті В. Степурка містяться важливі спостереження щодо переосмислення антропологічних установок сучасності в бік переосмислення власної ідентичності і зіткнення з «іншим» (Степурко, 2021). Одночасно Т. Шабанова (Шабанова, 2025) у своїй статті прямо ставить творчий процес імпровізатора у залежність його від світоглядного, етико-естетичного контексту.

Для обґрунтування аналітичних тез у зв'язку зі специфікою естрадно-джазової музичної творчості необхідними є залучення праць з інтрепретології (Ніколаєвська, 2020; Thom, 2006) та з проблематики афро-американської музичної культури (Floyd, 1991).

Підсумовуючи огляд, варто зазначити, що поліфонія в академічній музичній традиції ХХ-XXI століття вивчена ґрунтовно, але її використання як потужного виразного та формотворчого засобу в джазовій та естрадній музиці потребує подальшого дослідження.

Формулювання цілей та завдань статті.

Мета статті – напрацювання основних аспектів та перспектив аналізу поліфонії у джазовій та естрадній музиці як музикознавчого та освітнього процесу.

Виклад основного матеріалу. У музиці ХХ та ХХІ століття поліфонія є надзвичайно важливою. В академічній музиці відбувається справжній поліфонічний ренесанс: повертаються барокові та навіть середньовічні музичні жанри, а авангардні композиторські техніки свою революційну музичну мову ставлять на поліфонічну «базу» засобів розвитку та формотворення.

У музикознавстві термін «поліфонія» часто замінюють поняттями «лінійність» або ж «горизонтальність», які використовуються для характеристики поліфонічного музичного мислення. Термінологічну опозицію до поліфонії-горизонталі складає гармонія-вертикаль. Ці протилежності у художній практиці ХХ-XXI століття інтегруються, а домінування однієї з них часто стає відносним. Аналізуючи системну

взаємодію вертикалі і горизонталі у композиторській творчості ХХ століття, Т. Бондаренко зазначає, що «звукова єдність мелодичних та гармонічних структур стала передумовою для вільного переходу горизонталі у вертикаль і навпаки, вертикалі у горизонталь – процесів, які моделюють релятивність просторово-часових відношень» (Бондаренко, 2018, с. 147). Наприклад, горизонтальна насиченість фактури імпресіоністів була настільки інтенсивною, що перевищувала поріг «окремості» слухового сприйняття пластів поліфонічної тканини, утворюючи інтегровану вертикаль. «Динамізація музичної матерії по горизонталі набуває одну вертикальну вісь... Кольори, рефлексії по горизонталі анулюються, вводиться одна рефлексивна вертикаль, ця вертикаль стає моністично зазначеною, драматично аранжованою світлодією» (Ареф'єва, 2022, с. 13).

Естрадна та джазова музика увібрала в себе певні риси академічної музики ХХ століття, і, у свою чергу, збагатила академічну композиторську творчість. Серед найбільш активних суб'єктів такого взаємного обміну є поліфонія. Поліфонічні прийоми у музиці неакадемічної традиції – один з яскравих і цікавих аспектів для аналізу.

Розглянемо основні аспекти аналізу поліфонії у композиціях різних стилів і напрямів популярної музичної культури ХХ століття. Слід зазначити, що аналіз джазової та естрадної музики не завжди спирається винятково на нотний текст. Специфіка джазу та естради передбачає інтерпретування музичної теми у тому числі і шляхом її аранжування (Ніколаєвська, 202, с. 174-176, 190-192), в ході якого тематична основа може піддаватися різноманітним змінам. Це наближує джазову та естрадну музику до народної, на що вказує у своїй дисертації N. Higdon: «Популярна музика – це просто інший тип народної музики, оскільки ці два жанри мають спільні технічні елементи. Відмінності між популярною та народною музикою, про які зазвичай йдеться, застарілі. Джазова музика – це місток між класичною та популярною музикою»... Щоб просунути наші методи навчання вперед, нам не потрібно винаходити велосипед, нам просто потрібно йти шляхом, який вже проклали для нас новатори минулого. У певному сенсі цей метод навчання основам через джаз

та популярну музику не є новим, це просто продовження інновацій, які були до нього» (Higdon, 2022, с. 11).

Потрібно вміти розрізняти і розділяти проведення теми у її імпровізаційному викладі, відчувати її початок і закінчення за допомогою слухової фіксації гармонічної «сітки», так званого квадрату. Послідовне комбінування проведення основної теми (мелодія плюс акомпанемент) і квадратів імпровізації складає форму джазового твору, яка сформувалася в епоху традиційного джазу (20-ті роки ХХ століття) і зберігається і дотепер. Різні течії рок-музики, естрадної пісні увібрали в себе тією чи іншою мірою цей принцип будови композиції. Лише після усвідомлення структури форми можна переходити до аналізу засобів музичної мови, у тому числі поліфонічних.

Спочатку необхідно проаналізувати першоджерело композиції, якою здебільшого є яскрава тема-мелодія квадратної структури. Вона може бути короткою – а може бути і досить розгорнутою. Більш короткі, лаконічні теми властиві для рок-музики, часто для змішаних стилів (джаз-року, фанк-року), а розгорнуті, аж до 32 тактів – для традиційного джазу. Тема спірічуелу «When The Saints Go Marching In» у виконанні Луї Армстронга (шоу Еда Салівана, 1959) має 16 тактів. Чіткість пісенної структури створює опору для колективної імпровізації диксиленду при першому і другому проведенні теми. Тут використовуються різні поліфонічні прийоми: від простої вокальної респонсорності за типом «соліст – хор» (друге проведення) до складного одночасного імпровізаційного контрапунктування декількох сольних інструментів при першому експонуванні мелодії. Драматургічне нагнітання за допомогою використання рифу демонструє оркестрова композиція Каунта Бейсі «One O'Clock Jump» (шоу Еда Салівана, 1960). Зазначимо, що сам по собі риф як ритмічний прийом завжди динамізує музичну мову, створює поліфонію за рахунок поліакцентності, - навіть якщо він звучить сольно, з ритмічно простим підтримуючим гармонічним акомпанементом. В аранжуванні Каунта Бейсі використаний більш складний рифовий прийом. Перше оркестрове проведення – тема (12-тактовий період з трьох речень, форма блюзу). Друге – розпочинається риф у

саксофонів і одночасно педаль у тромбонів, з неспівпадаючим акцентом. Фактично, через неспівпадіння акценту у тромбонів з метричною долею, а також з акцентуванням рифу у саксофонів, утворюється подвійна рифова структура. Третє оркестрове проведення – кульмінаційне за рахунок рифової поліфонії. У третьому проведенні риф з попереднього квадрату у саксофонів зберігається, додається контрапункт у вигляді повторення хроматичного ходу нерифового типу у тромбонів, але неспівпадіння акцентів і короткі акцентовані звуки у труб, які, у свою чергу, не співпадають з іншими оркестровими групами, створюють поліфонічне нагнітання. Таким чином в кульмінації поліфонія виражена у поліфонізованому за рахунок ритміки контрапункті трьох оркестрових груп. При цьому зберігається вертикальна акордова основа і чітка форма.

Для рокових і джаз-рокових тем часто характерний рифовий басовий голос, який сам по собі являє собою яскравий мелодичний патерн. Так, наприклад, у культовій композиції «Chameleon» Хербі Хенкока протиставлення двотактової побудови басового елемента основній темі складає тематичне зерно композиції. Фактично основна тема і басовий голос співвідносяться не як тема і акомпанемент – а як дві рівноцінні теми, і утворюють тематичну структуру, основану на бароковому принципі басоостинатної поліфонії. Вони абсолютно різні мелодично: широкі розмахисті стрибки, хроматизми у басу - і пентатоніка у невеликому (здебільшого) діапазоні в основній темі. Імпровізації у верхніх голосах і незмінність басу можна порівняти з формою на басо-остинато – але на відповідному до свого стилю та своєї епохи ґрунті музичних засобів. Якщо в оригінальній 16-хвилинній композиції Хенкока (альбом «Head Hunters», 1973) остинатний бас відсутній в серединних імпровізаціях і знов повертається на останніх двох хвилинах для завершення, то аранжування цієї теми Мейнардом Фергюсоном практично повністю (за винятком напруженої кульмінації) побудоване на витриманому патерні басової теми. Слід зазначити, що два тематичні елементи (основний і басовий), окрім мелодичного контрасту, мають різний ритм, штрихи і акцентування. Таким чином, окрім полімелодичного, створюється також яскравий поліритмічний

ефект. Такий самий ефект поліритмії міститься у композиції групи Pink Floyd «Money» (альбом «The Dark Side of the Moon», 1973). Пісня має досить рідкісний для естрадної музики розмір 7/4, а практично рівний остинатний бас співвідноситься з партією гітари і вокалом як поліакцентні побудови, що теж є виявом поліфонічного, лінарного мислення. Для обох композицій, попри їх насиченість поліфонічними елементами, характерна чітка квадратна структура, коріння якої у пісенній традиції (у тому числі для «Chameleon», який є інструментальною п'єсою).

Поліфонія в естрадній та джазовій музиці сприяє напруженому, насиченому звучанню, і поліфонічне співставлення тем, або інші засоби поліфонічного розвитку мають не лише виразове, а також ідейно-семантичне значення. Це можна побачити на прикладі «Haitian Fight Song», теми Чарльза Мінгуса, оригінал якої вийшов у 1957 році в альбомі «The Clown», а кавер від Mingus Big Band на цю композицію було записано в альбомі пам'яті Ч. Мінгуса «Blues & Politics» (1999). Ч. Мінгус був відомим борцем проти утисків афроамериканців, і тема «Haitian Fight Song» («Гавайська бойова пісня») була присвячена повстанню рабів на Гаїті, одному з небагатьох, яке було успішним і завершилося створенням республіки. Альбом 1957 року записано малим інструментальним складом виконавців (квартетом), відповідно поліфонія в оригінальному аранжуванні була двоголосною (виконання теми каноном тромбона і саксофона). У 1999 році музиканти Mingus Big Band виконали її грандіозним каноном, у якому взяли індивідуальну участь всі музиканти колективу. Таким чином відбулося духовне єднання з виконавцями 1957 року, музиканти такою присвятою заявили свою підтримку митцям тих років, як індивідуальну – так і колективну. «Музична тема із подальшою імпровізацією, як соціокультурний феномен своєї появи і розвитку, дійсно спроможна узагальнювати історичні явища завдяки своєї унікальності – відсутність матеріальної залежності. Тобто засіб звукового відображення напряму залежить від організації звукових вібрацій «тут і зараз». І ця унікальність надає музиці певну пріоритетність на тлі інших галузей мистецтв. Завдяки імпровізатору відбуваються певні зміни в подачі

музично-імпровізаційних структур. Ці структури трансформують тематичний матеріал відносно певних етичних гіпербол, які наближають до максимального точного відображення онтологічної проблеми. Тоді імпровізатор-виконавець бере на себе певну відповідальність коли виконує той чи інший твір, свій твір чи твір іншого митця. Він стає об'єктивним відображачем певних історичних подій, їх наслідків і тенденцій. ... Він, як би мовити, бере на себе відповідальність за подальший розвиток подій, розгортаючи та спрямовуючи емоційний рух суспільства в цілому» (Шабанова, с. 585-586). Для такого надзавдання не випадково часто обираються поліфонічні прийоми. Митці обирають поліфонію саме завдяки глибокій історичній традиції, великій історії саме у духовній сфері, де поліфонічне звучання, як внутрішній полілог, завжди виражало інтенсивний духовний та інтелектуальний процес. Це особливо актуально у світоглядних пошуках сучасності.

Якщо звернутися до поп-музики, то лінію філософських роздумів про соціальну несправедливість, про долю світу послідовно проводив у своїй творчості Майкл Джексон. Як приклад наведемо його знакову «Earth song» (альбом «HIStory: Past, Present and Future, Book I», 1995). Її кульмінаційний заключний розділ, найбільш напружений та експресивний за звучанням, побудований на поліфонії, як поетичний – так і музичний. Повністю погоджуючись з О. Федоровою (Fedorova, 2020) щодо важливості джазової поезії, зауважимо, що так само поезія важлива і в популярній музиці. Особливо у її високих зразках, де автори і виконавці усвідомлюють свій вплив і відповідальність. Високий пафос, екстатична питальна інтонація заключного розділу «Earth song» виражений за допомогою респонсорного звучання тексту. Соліст: «Hey, what about yesterday»? Хор: «What about us»? Соліст: «What about the seas»? Хор: «What about us»? Соліст: «The heavens are falling down». Хор: «What about us»? і т.д. Хор виступає рефреном, виконуючи роль метафоричного людства. Це діалог соліста й хору, витоки якого у афро-американській релігійній пісенній традиції «Ring Shout», екстатичне молитовне нагнітання в якому є надзвичайно важливим елементом афро-американської музики (Floyd, 1991). Традиція «шаутсів» глибоко пронизує

усю структуру «чорного» джазу і популярної музики, проявляючись у вокальних та інструментальних нагнітаннях дуже різних за стилем композицій. Цю традицію у своїй творчості широко використовував М. Джексон. В заключному розділі «Earth song» на цей респонсорний діалог соліста контрапунктично накладаються по черзі мелодія куплету і мелодія інструментального програшу між куплетами. Такий тип контрапункту виходить за межі чисто музичного засобу виразності і стає поліфонією смислів, підсилюючи невирішеність ситуації у глобальному планетарному масштабі. «Earth song» завершується домінантовою гармонією, яка фіналізує музичне дійство.

Висновки. У результаті проведеного в даній статті аналізу літератури та музичного матеріалу зроблено наступні висновки.

1. З'ясовано, що вивчення поліфонії у сучасному мистецтві виходить за межі чисто мистецького дискурсу. Поліфонія розглядається як спосіб мислення, організації художнього матеріалу (не лише музичного, а й літературного, хореографічного, кінематографічного), і навіть як загальний системоутворюючий метод у жанровій класифікації.

2. Показано, що аналіз поліфонічних компонентів у творах естрадного та джазового напрямів має широкий загальнокультурний, ідейно-естетичний та міждисциплінарний контекст. Важливим є поєднання історичного та компаративного методів при вивченні популярної музики (Kajánová, 2013). Лексико-семантичний аналіз поліфонії у неакадемічній музичній культурі доповнює сучасну музичну картину світу, виявляє причинно-наслідкові зв'язки минулого і сучасного.

3. Встановлено, що поліфонічний компонент в неакадемічній музичній традиції практично недосліджений. Включення до освітніх компонентів аналітичних завдань, які містять розбір поліфонічних прийомів в естрадно-джазових творах (джазових композиціях, популярних естрадних піснях) дасть можливість здобувачам освіти навчитися аналізувати не лише суто музичний матеріал, а й зв'язок позамузичних чинників і музичних засобів. Це збагатить навчальні курси поліфонії і аналізу музичних творів, оскільки популярна музика має власну багату історію і жанрову систему, і, відповідно,

різноманітний арсенал поліфонічних засобів.

Перспективи подальших досліджень.

Аналіз поліфонії у джазовій та естрадній музиці має широкий і перспективний дослідницький діапазон. Означимо два напрями: музикознавчий і музично-освітній. У музикознавчій сфері перспективним є вивчення поліфонії поза академічною композиторською традицією, оскільки процес взаємного збагачення двох сфер музичної творчості – академічної і популярної – перебуває у постійному розвитку, у тому числі і в Україні. У музично-освітньому руслі актуальним є збагачення навчальних

курсів з музично-теоретичних дисциплін не лише в практичному аспекті, а і в теоретико-аналітичному. Зокрема, корисним буде розвиток у здобувачів фахової передвищої та вищої музичної освіти навичок аналізу компонентів естрадно-джазової стилістики, виходячи з її ідейно-сміслового імпульсу. Це сприятиме розвитку аналітичного мислення через використання широкого спектру міждисциплінарної комунікації, а розуміння зв'язків концептуального наповнення творів з конкретними музичними засобами є важливою професійною компетенцією музиканта.

Авторські внески згідно з CRediT

Онищенко Катерина – мистецько-літературознавчий аналіз, концептуалізація дослідження, методологія, збір та систематизація матеріалів, написання основного тексту.

Шабанова Тетяна – збір та упорядкування даних, аналіз джерел, написання оригінальної чернетки, огляд та редагування.

Фінансування / Funding

Дослідження виконано без фінансової підтримки.

Використання Штучного Інтелекту / Use of Artificial Intelligence

Автори стверджують, що при створенні цієї статті вони не використовували технології штучного інтелекту, окрім устаткування літератури згідно стилю APA.

Конфлікт інтересів / Conflict of Interest

Автори заявляють про відсутність конфлікту інтересів щодо цього дослідження, включаючи фінансові, особисті, авторські чи будь-які інші, які могли б вплинути на дослідження, а також на результати, представлені в цій статті.

Надійшла до редакції / Received: 01.04.2026

Прорецензовано / Peer-reviewed: 14.04.2026

Рекомендовано до друку / Accepted: 21.04.2026

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Ареф'єва, А. Ю. (2022). Полістилістика французького музичного імпресіонізму. *Актуальні проблеми філософії та соціології*, 10 - 14. <https://doi.org/10.32837/apfs.v0i36.1103>

Бондаренко, Т. (2018). Системна взаємодія вертикалі і горизонталі у гармонії. Лекції з теорії гармонії. Навчальний посібник для вищих мистецьких навчальних закладів. НМАУ ім. П.І. Чайковського. Житомир, 95-147.

Іщенко, К. В. (2021). До проблеми «поліфонізації свідомості» в контексті естетики конструктивізму. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв : наук. журнал*. № 2. С. 229-233.

Ніколаєвська, Ю.В. (2020). Homo interpretatus в музичному мистецтві ХХ – початку ХХІ століть (Монографія). ХНУМ імені І.П.Котляревського. Харків, Факт, 576 с. ISBN 978-966-637-947-7

Сіньюй, Ч. (2019). Поліфонічна форма музики ХХ століття як тип письма та спосіб мислення. *Наукові записки екологічного та педагогічного спрямування*. 2019. С. 135–140. <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series14.2019.27.22>

Степурко, В. І. (2021). Антропологічний поворот у музиці ХХ століття. *Мистецтвознавчі записки:*

зб. наук. праць. Вип. 40. С. 139-144. <https://doi.org/10.32461/2226-2180.40.2021.250377>

Тормахова, В. (2023). Розвиток творчих навичок на уроках джазового сольфеджіо. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Вип. 61, том 3, 64-68. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/61-3-10>

Циганюк, Л., Качуринець, С. (2024). Категорія «поліфонія» як об'єкт мистецтвознавчо-культурологічних досліджень. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Вип. 75, том 3. С. 103-110. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/75-3-15>

Шабанова, Т. (2025). Дефініції імпровізаційного процесу в етико-естетичному контексті. The 4th International scientific and practical conference «Science, technology and global challenges» (December 4-6, 2025) CPN Publishing Group, Tokyo, Japan, 584-590.

Fedorova, O. (2020). Fusion of arts in jazz poetry. *Актуальні проблеми філології та перекладознавства*, (20), 11-16. <https://doi.org/10.31891/2415-7929-2020-20-2>

Floyd, S. A. (1991). Ring Shout! Literary Studies, Historical Studies, and Black Music Inquiry. *Black Music Research Journal*, 11(2), 265-287. <https://doi.org/10.2307/779269>

Hider, P., & Lee, D. (2026). A polyphony of characteristics: An analysis of the categorisation of music's subgenres. *Journal of Information Science*, 52(2), 631-647. <https://doi.org/10.1177/01655515231203511>

Higdon, N. (2022). The Bridge: Teaching Music Fundamentals through Jazz and Popular Styles. *Northeastern Illinois University*, 95.

Kajanová, Y. (2013). The Rock, Pop and Jazz in Contemporary Musicological Studies. *International Review of the Aesthetics and Sociology of Music*, 44(2), 343-359. <http://www.jstor.org/stable/23594803>

Thom, P. (2006). Toward a Broad Understanding of Musical Interpretation. *Revue internationale de philosophie. Publisher De Boeck Supérieur*. 4 n° 238, 437 - 452. <https://doi.org/10.3917/rip.238.0437>

REFERENCES

Arefieva, A. Yu. (2022). Polistylistyka frantsuzkoho muzychnoho impresionizmu [Polystylistics of French musical impressionism]. *Aktualni problemy filosofii ta sotsiologii*, 10 - 14. DOI <https://doi.org/10.32837/apfs.v0i36.1103> [in Ukrainian]

Bondarenko, T. (2018). Systemna vzaiemodiia vertykali i horyzontali u harmonii [Systemic interaction of vertical and horizontal in harmony]. *Lektsii z teorii harmonii. Navchalnyi posibnyk dlia vyshchych mystetskykh navchalnykh zakladiv*. NMAU im. P.I. Chaikovskoho. Zhytomyr, 95-147. [in Ukrainian]

Ishchenko, K. V. (2021). Do problemy «polifonizatsii svidomosti» v konteksti estetyky konstruktivizmu. [To the problem of «polyphony of consciousness» in the context of the aesthetics of constructivism]. *Visnyk Natsionalnoi akademii kerivnykh kadrov kultury i mystetstv : nauk. zhurnal*. № 2. S. 229-233. [in Ukrainian]

Nikolaievska, Yu.V. (2020). *Homo interpretatus v muzychnomu mystetstvi XX – pochatku XXI stolit* [Homo interpretatus in musical art of the 20th and early 21st centuries] (Monohrafiia). KhNUM imeni I.P.Kotliarevskoho. Kharkiv, Fakt, 576. ISBN 978-966-637-947-7 [in Ukrainian]

Siniui, Ch. (2019). Polifonichna forma muzyky XX stolittia yak typ pysma ta sposib myslennia [Polyphonic music form of XX century as a type of composing and a way of thinking]. *Naukovi zapysky ekolohichnoho ta pedahohichnoho spriamuvannia*. 2019. S. 135-140. DOI: [10.31392/NPU-nc.series14.2019.27.22](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series14.2019.27.22). [in Ukrainian]

Stepurko, V. I. [2021]. Antropolohichniy povorot u muzytsi XX stolittia [Anthropological turn in the Music of the Twentieth Century]. *Mystetstvoznachchi zapysky: zb. nauk. prats. Vyp. 40. S. 139-144. DOI 10.32461/2226-2180.40.2021.250377* [in Ukrainian]

Tormakhova, V. Rozvytok tvorchykh navychok na urokakh dzhazovoho solfedzhio [Development of creative skills at jazz solfeggio lessons]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk*. Vyp. 61, tom 3, 64-68. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/61-3-10> [in Ukrainian]

Tsyhaniuk L., Kachurynets S. (2024). Katehoriia «polifoniia» yak obiekt mystetstvoznachcho-kulturolohichnykh doslidzhen [The category of «polyphony» as an object of art and cultural studies]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk*. Vyp. 75, tom 3. S. 103-110. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/75-3-15> [in Ukrainian]

Shabanova, T. (2025). Definitzii improvizatsiinoho protsesu v etyko-estetychnomu konteksti [Definitions of the improvisational process in an ethical-aesthetic context]. The 4th International scientific and practical conference «Science, technology and global challenges» (December 4-6, 2025) CPN Publishing Group, Tokyo, Japan, 584-590. [in Ukrainian]

Fedorova, O. (2020). Fusion of arts in jazz poetry. *Aktualni problemy filolohii ta perekladoznavstva*, (20), 11-16. DOI: [10.31891/2415-7929-2020-20-2](https://doi.org/10.31891/2415-7929-2020-20-2) [in English]

Floyd, S. A. (1991). Ring Shout! Literary Studies, Historical Studies, and Black Music Inquiry. *Black Music Research Journal*, 11(2), 265–287. <https://doi.org/10.2307/779269> [in English]

Hider, P., & Lee, D. (2026). A polyphony of characteristics: An analysis of the categorisation of music's subgenres. *Journal of Information Science*, 52(2), 631-647. <https://doi.org/10.1177/01655515231203511> [in English]

Higdon, N. (2022). The Bridge: Teaching Music Fundamentals through Jazz and Popular Styles. Northeastern Illinois University, 95. [in English]

Kajanová, Y. (2013). The Rock, Pop and Jazz in Contemporary Musicological Studies. *International Review of the Aesthetics and Sociology of Music*, 44(2), 343–359. <http://www.jstor.org/stable/23594803> [in English]

Thom, P. (2006). Toward a Broad Understanding of Musical Interpretation. *Revue internationale de philosophie*. Publisher De Boeck Supérieur. 4 n° 238, 437 – 452. DOI [10.3917/rip.238.0437](https://doi.org/10.3917/rip.238.0437) [in English]